

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Матеріали навчально-методичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ
ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

Чернівці 2015

УДК 61+615.1:378.147 ББК 5:74.58

Редакційна колегія:

Бойчук Т.М. (голова), Геруш І.В. (заступник голови), Іващук О.І., Сидорчук Л.П. (відповідальний секретар), Федів О.І., Колоскова О.К., Пашковський В.М., Кузняк Н.Б., Геруш О.В., Плеш І.А., Ходоровський В.М., Ткач Є.П., Ротар О.В., Іващук С.І. (секретар).

Актуальні питання вищої медичної та фармацевтичної освіти: досвід, проблеми, інновації та сучасні технології: матеріали навчально-методичної конференції (Чернівці, 22 квітня 2015 р.). – Чернівці, 2015. – 490 с.

У збірнику містяться матеріали навчально-методичної конференції педагогічних працівників Буковинського державного медичного університету, які висвітлюють методичні, методологічні, організаційні і психологічні проблеми додипломної та післядипломної підготовки лікарів, провізорів, медичних сестер, фармацевтів, можливі шляхи вирішення цих проблем у сучасних умовах. Окремі розділи збірника присвячені узагальненню досвіду впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу, використанню інформаційно-комунікаційних технологій підтримки навчального процесу, приділено увагу питанням формування інноваційного, гуманістичного, демократично орієнтованого освітнього простору, який забезпечить умови для всебічного, гармонійного розвитку особистості та конкурентоспроможності майбутнього фахівця.

Усі роботи представлені в авторській редакції.

ББК 5:74.58

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради Буковинського державного медичного університету (протокол № 7 від 26 березня 2015 року)

© Буковинський державний медичний університет, 2015

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН**ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАСВОЄННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПІД ЧАС
ВИВЧЕННЯ ЕНДОКРИНОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ****Н.О. Абрамова, Н.В. Пашковська***Кафедра клінічної імунології, алергології та ендокринології
Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці*

З метою оптимізації навчального процесу в групах іноземних студентів на кафедрі клінічної імунології, алергології та ендокринології використовується методика «Problem Based Learning» (PBL), яка стимулює студента брати активну участь у вивченні теми заняття шляхом обговорення отриманих від пацієнта даних і визначення напрямків вирішення поставлених завдань. Освоєння практичних навичок на терапевтичних кафедрах є одним із пріоритетних завдань, тому чимало зусиль докладається для їх освоєння студентом. Спочатку викладач демонструє методику проведення практичної навички, що відповідає темі заняття. Далі кожен студент проводить опитування тематичного хворого, збирає анамнез, проводить фізикальні обстеження, виставляє попередній діагноз та розробляє план обстеження і лікування пацієнта під наглядом викладача, який за необхідності проводить корекцію правильності виконання студентом практичних навичок. Далі відбувається обговорення отриманих студентами даних, студенти вільно висловлюють свою думку, при цьому враховуються всі точки зору.

Викладач задає непрямі питання, дає додаткову інформацію, стимулюючи розвиток клінічного мислення у студентів. обов'язковим є заповнення протоколу клінічного обстеження пацієнта в робочому зошиті, що допомагає узагальнити цілі навчання і стимулює студентів до дискусії, тим самим сприяючи розвитку клінічного мислення.

Викладання ендокринології з використанням методики PBL, з нашої точки зору, дозволяє оптимізувати навчальний процес, об'єктивізувати загальне уявлення про ступінь засвоєння студентами матеріалу і підвищити професійну підготовку іноземних студентів.

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ АКУШЕРСТВА ТА
ГІНЕКОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ
ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДИК****А.М. Бербець***Кафедра акушерства та гінекології з курсом дитячої та підліткової
гінекології**Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці*

Навчальний процес у вищій школі потребує широкого запровадження новітніх методик. В першу чергу це стосується медичної освіти, оскільки студент-медик повинен засвоїти не тільки значний обсяг теоретичного матеріалу, а й оволодіти важливими практичними навичками, необхідними в

подальшій роботі. Ефективність засвоєння практичних навичок зростає при використанні інтерактивних форм навчання.

Інтерактивне навчання (від англ. interact: inter – взаємний і act – діяти) – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачену мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність, інтелектуальну спроможність.

До ознак інтерактивного навчання відносяться:

- наявність спільної мети і чітко спланованого очікуваного результату навчання, опора при навчанні на суб'єктний досвід кожної людини;
- навчання вибудовується на основі діалогу, наприклад викладачем та студентами, чи лише студентами, або, наприклад, між студентами і комп'ютером;
- позитивна взаємозалежність студентів, творчість, співпраця у навчанні;
- досягнення особистого успіху можливе лише за умови досягнення успіху всіма учасниками освітнього процесу;
- передбачає наявність проблемного завдання, відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності тощо, виробляється та відстоюється (або змінюється під дією аргументів) власна позиція в атмосфері взаємної підтримки, доброзичливості;
- виключення домінування однієї думки над іншою, і учасників процесу один над одним;
- поєднання індивідуальної, парної, групової, колективної роботи.

Враховуючи вищенаведене, навчально-методичний процес, на кафедрі акушерства та гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології БДМУ були внесені певні зміни. Навчальний процес здійснюється як у вигляді «традиційних» форм (лекція, практичне заняття), так і з використанням дистанційних технологій навчання (сервера MOODLE БДМУ).

На практичному занятті для усвідомлення та виокремлення студентами структурно-логічного ядра теми весь об'єм нового матеріалу поділяється на основні підрозділи. Заохочується активізація студентами «старого багажу» (знань, набутих на попередніх курсах). Значна увага надається міжпредметній інтеграції, зокрема, з курсами анатомії, патологічної фізіології, патологічної анатомії. Наприклад, при розборі теми «Акушерські кровотечі» студентам пропонується згадати патофізіологічні механізми геморагічного шоку, а, скажімо, при розборі теми «Порушення менструального циклу» – фізіологічну регуляцію нейроендокринної системи організму. Згаданий прийом дозволяє при проведенні заняття перейти до методики «*мозкового штурму*» для засвоєння нового матеріалу. Таким чином студенти проходять шлях від знайомої інформації до незнайомої, від простішого матеріалу до складнішого. Методика «*мозкового штурму*» стимулює мислення, творчі здібності, має «енергетичний вплив» для кожного студента, що дозволяє виділити найбільш цінні ідеї нової інформації. При цьому увага студентів акцентується на практичній частині матеріалу,

зокрема, пропонується самостійно розробити програму обстеження та лікування пацієнтки з тією чи іншою патологією, в тому числі при невідкладних станах. Крім того, протягом заняття заохочується обговорення та обміну досвідом між одногрупниками (особливо, якщо вони з різних країн). Використання такого прийому належить до **«методики групової дискусії»** і сприяє ефективнішій роботі кожного студента на занятті. Викладач в такому випадку бере участь в діалозі зі студентами, тоді як методика «фронтального опитування» використовується дещо рідше. Це дозволяє знизити градус психологічного напруження на занятті, створити більш комфортні умови для студентів, що сприяє кращому засвоєнню ними матеріалу.

Для закріплення застосовуються розбір ситуаційних задач та **«кейс-методу»**. Використання кейс-методу дозволяє розвивати навички колективної роботи, висловлювати свої думки, судження, які супроводжують певну ситуацію, обговорення, вміння виступати та відстоювати свої пропозиції. Роль викладача при цьому методі полягає у правильному підборі клінічного випадку для обговорення (clinical case), а також у тому, щоб за допомогою власного клінічного досвіду «наштовхнути» студентів на правильну відповідь. Практика проведення занять на клінічній кафедрі показує, що найкраще студенти запам'ятовують клінічні випадки, в розборі яких брали безпосередню участь. У випадку відсутності пацієнтки з патологією по темі заняття можна використати метод **«рольової гри»**, коли студенти можуть застосовувати свої знання як для вирішення клінічної задачі в якості «лікаря», так і створити свою клінічну ситуацію, перебуваючи у ролі «пацієнта». Розігрування ролей створює сприятливий для навчання клімат, оскільки вся група бере активну участь в інсценуванні реальних ситуацій, а мовний бар'єр відходить на другий план.

Отже, для покращення професійного рівня студентів-медиків необхідним є широке запровадження в практику освіти інтерактивних методик, за активної участі викладача і пацієнтів. Це дозволить покращити засвоєння студентами теоретичного матеріалу та практичних навичок з акушерства та гінекології, а також прискорити формування у студентів клінічного мислення.

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ НЕВРОЛОГІЇ АНГЛОМОВНИМ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

І.І. Білоус, Л.Б. Павлович

*Кафедра нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М. Савенка
Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці*

Важливим у викладанні неврології іноземним студентам з англійською формою навчання є детальне висвітлення теоретичного матеріалу та практична підготовка студентів. Для досягнення цього використовуються таблиці, схеми, мультимедійні презентації. Робота у клініці, безпосереднє спілкування із пацієнтами, курація хворих, активна